

Förordningsmotiv

Icke koncessionspliktiga elnät

**Fm
2007:1**

Förordning om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857);

utfärdad den 26 april 2007.

Regeringen föreskriver¹ följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns bestämmelser om undantag från kravet på nätkoncession enligt 2 kap. 1 § ellagen (1997:857).

2 § Med internt nät avses en eller flera starkströmsledningar som innehavaren använder för överföring av el för egen räkning.

3 § Om innehavaren av ett internt nät har uppdragit åt någon annan att svara för driften av nätet skall överföringen av el till innehavaren anses ske för egen räkning.

4 § På ett internt nät som används utan stöd av nätkoncession i enlighet med bestämmelserna i denna förordning får överföring av el för annans räkning inte äga rum i andra fall än som anges i 23–29 §§.

¹ Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 april 2007 (Regeringens förordningsmotiv 2007:1).

Undantag från koncessionskravet

Interna nät inom vissa områden

5 § Ett internt nät, som är beläget på eller inom en byggnad, får byggas och användas utan nätkoncession.

6 § Ett internt nät, på vilket el överförs till anläggningar och byggnader som inte är avsedda som bostadshus och som ligger i omedelbar närhet till ett bostadshus, får byggas och användas utan nätkoncession.

7 § Ett internt nät inom ett inhägnat område som är avsett för innehavarens egen räkning och dit allmänheten inte äger tillträde får byggas och användas utan nätkoncession.

8 § Ett internt nät inom området för en industrianläggning får byggas och användas utan nätkoncession. Detsamma gäller mellan delar av ett sådant område, vilka skiljs åt endast av en trafikled.

9 § Ett internt nät inom området för en allmän eller enskild institution får byggas och användas utan nätkoncession. Detsamma gäller mellan delar av ett sådant område, vilka skiljs åt endast av en trafikled.

Med institution avses en eller flera byggnader där vård, undervisning, forskning eller liknande verksamhet bedrivs.

10 § Ett internt nät inom området för en flygplats som godkännts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål får byggas och användas utan nätkoncession.

11 § Ett internt nät inom området för en byggarbetsplats eller annat tillfälligt arbetsställe får byggas och användas utan nätkoncession.

12 § Ett internt lågspänningsnät inom området för en jordbruksfastighet får byggas och användas utan nätkoncession.

Innehavaren av en jordbruksfastighet får utan nätkoncession bygga och använda ett internt lågspänningsnät även utanför jordbruksfastigheten om nätet är avsett för driften av jordbruket.

13 § Ett internt lågspänningsnät inom området för en väg, kanal eller annan vattentrafikled och som används för att tillgodose trafikens behov får byggas och användas utan nätkoncession.

14 § Ett internt nät med högst fyrtiotusen volts spänning inom området för en sådan anläggning inom totalförsvaret vars existens eller belägenhet skall hållas hemlig får byggas och användas utan nätkoncession.

15 § Ett internt nät inom trafikområdet för järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- eller trådbussdrift och som används för att tillgodose trafikens behov får byggas och användas utan nätkoncession.

16 § Ett internt nät inom ett område för fritidsverksamhet, såsom idrottsplats, motorbana, ridhus, trav- och/eller galoppbana, parkteater, nöjespark, utomhusbad, campingplats och liknande får byggas och användas utan nätkoncession.

17 § Ett internt nät inom området för en båtklubb, marina, gästhamn, vinteruppläggningsplats för fritidsbåtar eller liknande anläggning får byggas och användas utan nätkoncession.

18 § Ett internt nät inom området för en begravningsplats får byggas och användas utan nätkoncession.

19 § Ett internt nät inom området för en handelsträdgård får byggas och användas utan nätkoncession.

Vissa typer av interna nät

20 § Ett internt nät som ingår i ett telekommunikationssystem får byggas och användas utan nätkoncession.

21 § Ett internt lågspänningsnät som uteslutande används för signal-, manöver- eller mätändamål får byggas och användas utan nätkoncession.

22 § Ett internt nät som är avsett för driften av en belysningsanläggning får byggas och användas utan nätkoncession.

Överföring av el för annans räkning på interna nät

23 § På sådana elnät som i sin helhet ursprungligen har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning och som får användas utan stöd av nätkoncession får överföring av el för annans räkning äga rum i de fall som anges i 24–29 §§.

Bestämmelsen i första stycket gäller bara om det finns beaktansvärda skäl för att överföring av el för annans räkning skall få äga rum på elnätet. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl skall hänsyn tas till dels hur överföringen påverkar den nätverksamhet som bedrivs av berörd innehavare av nätkoncession, dels kostnaderna för att ansluta berörda elanvändare till det elnät som används med stöd av nätkoncession.

24 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget på eller inom en byggnad och som får användas utan stöd av nätkoncession. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning.

25 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en industrianläggning och som får användas utan stöd av nätkoncession.

26 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en flygplats som godkänts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål och som får användas utan nätkoncession.

27 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett lågspänningsnät som är beläget inom området för en jordbruksfastighet och som får användas utan stöd av nätkoncession.

28 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för fritidsverksamhet, såsom idrottsplats, motorbana, ridhus, trav- och/eller galoppbana, parkteater, nöjespark, utomhusbad, campingplats och liknande och som får användas utan nätkoncession.

29 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en båtklubb, marina, gästhamn, vinteruppläggningsplats för fritidsbåtar eller liknande anläggning och som får användas utan stöd av nätkoncession. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning.

1. Denna förordning träder i kraft 1 juni 2007.

2. Innehavaren av ett elnät som vid ikraftträdandet av denna förordning används utan stöd av nätkoncession får även därefter använda nätet utan stöd av nätkoncession.

Detta gäller dock bara

- a. elnät inom kolonistugeområden,
- b. elnät som överför el inom hotell-, konferens- och skid-anläggningar, och
- c. elnät som överför el till flerfamiljshus.

På dessa elnät får därvid även överföring av el för annans räkning äga rum.

3. Om överföring av el på ett sådant elnät som avses i 27 § vid ikraftträdandet av denna förordning sker för annans räkning utanför den berörda jordbruksfastigheten får denna överföring även därefter äga rum.

På regeringens vägnar

MAUD OLOFSSON

Dan Sandberg
(Näringsdepartementet)

1 Inledning

I 1 kap. 2 § första stycket ellagen (1997:857) definieras begreppet elektrisk anläggning. Med detta begrepp avses i ellagen en anläggning för produktion, överföring eller användning av el.

De tre typerna av anläggning kan beskrivas på följande sätt. En anläggning för produktion av el är typiskt sett ett kraftverk. Från sådana anläggningar bortses i fortsättningen. En anläggning för överföring av el är typiskt sett en ledning eller ett ledningsnät. En anläggning för användning av el är typiskt sett, även det, en ledning eller ett ledningsnät.

Vad gäller skillnaden mellan en anläggning för överföring av el och en anläggning för användning av el kan följande observeras. Innehavaren av en överföringsanläggning överför elen för annans räkning medan innehavaren av en anläggning för användning av el överför elen för egen räkning. I det senare fallet rör det sig om en elanvändare. Denne tar alltid ut el från en viss punkt på en överföringsanläggning, uttagspunkten, och uttaget sker för att han skall använda, dvs. förbruka elen. Denna användning av elen sker sällan i direkt anslutning till uttagspunkten och därför måste elanvändaren överföra elen från uttagspunkten till det ställe där elen skall användas. Som exempel kan nämnas ett hus där elen används genom att olika typer av elektrisk materiel såsom spisar, kylskåp, TV-apparater, armaturer etc., ansluts till en stickkontakt. Elen överförs alltså av elanvändaren från uttagspunkten på överföringsanläggningen via en eller flera ledningar till det ställe där elanvändaren förbrukar elen. Det är den eller de ledningar som elanvändaren använder för denna överföring som utgör en anläggning för användning av el. Exempel på större anläggningar för användning av el är de ledningar som finns inom industriområden och inom jordbruksfastigheter. I fortsättningen används termen interna nät för sådana anläggningar.

Enligt 2 kap. 1 § första stycket ellagen får en elektrisk starkströmsledning inte byggas eller användas utan tillstånd (nätkoncession). Kravet på nätkoncession motiveras bl.a. av att elektriska starkströmsledningar ingår i landets infrastruktur när

det gäller överföring av el. Koncessionsprövningen syftar därför bl.a. till att åstadkomma en lämplig utformning av infrastrukturen. Detta åstadkoms genom att endast samhällsekonomiskt motiverade ledningar beviljas nätkoncession. Dessutom har större ledningar en betydande inverkan på miljön och andra motstående intressen. Inom ramen för koncessionsprövningen sker därför en avvägning gentemot dessa intressen.

Utformningen av bestämmelsen om kravet på nätkoncession medför att såväl överföringsanläggningar som interna nät kräver nätkoncession. Emellertid får regeringen, enligt 2 kap. 4 § första stycket ellagen, föreskriva undantag från detta krav i fråga om vissa slag av ledningar eller i fråga om ledningar inom vissa områden.

Regeringen har meddelat föreskrifter om sådana undantag i 2 kap. 1 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar (starkströmsförordningen). Undantagen avser i huvudsak interna nät, som alltså i praktiken är undantagna från kravet på nätkoncession.

Ytterligare två definitioner bör uppmärksammas i sammanhanget. Elektriska anläggningar indelas, enligt 1 kap. 3 § ellagen, med hänsyn till farlighetsgraden i starkströmsanläggningar och svagströmsanläggningar. Regeringen har, med stöd av ett bemyndigande i nämnda paragraf, meddelat närmare föreskrifter om detta i 1 kap. 1 § första och andra styckena starkströmsförordningen enligt följande. En elektrisk starkströmsanläggning är en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för person, husdjur eller egendom. Om sådan fara inte föreligger är anläggningen en svagströmsanläggning. Den senare typen av anläggningar är typiskt sett telefonledningar och liknande. Från dessa anläggningar bortses i fortsättningen.

De förekommande spänningsnivåerna inom starkströmsanläggningar indelas i högspänning och lågspänning. Bestämmelser om detta finns i 1 kap. 1 § första stycket starkströmsförordningen enligt följande. Om spänningen nominellt uppgår till högst 1 000 volt växelspanning mellan fasledare eller högst 1 500 volt likspänning mellan poler kallas den lågspänning. Är spänningen högre kallas den högspänning.

På den avreglerade elmarknaden har elanvändarna ett antal rättigheter, som lagtekniskt är konstruerade som skyldigheter för nätkoncessionshavarna. En av de främsta skyldigheterna är att på skäliga villkor överföra el för annans räkning. Det andra ledet, att överföra el för annans räkning, innebär en skyldighet att överföra el till elanvändare oavsett från vem denne köper sin el. Därmed kan elanvändarna köpa el från den leverantör de själva bestämmer. På det sättet garanteras elanvändarna tillträde till den avreglerade elmarknaden. Det första ledet, att överföringen skall ske på skäliga villkor, innebär främst att nät-tariffen, dvs. avgiften för överföringen av el, skall vara skälig och utformad på sakliga grunder. Med det senare avses att tariffen skall vara objektiv och icke-diskriminerande.

Dessutom är nätkoncessionshavarna skyldiga att mäta eller beräkna elanvändarnas förbrukning och därefter rapportera resultaten till berörda parter. Denna skyldighet är en förutsättning för att leverantörerna på ett korrekt sätt skall kunna debitera sina kunder för deras elförbrukning.

Lagen är utformad på det sättet att nämnda skyldigheter endast åvilar den som använder sin ledning med stöd av en nätkoncession. Som nyss nämnts är interna nät undantagna från kravet på nätkoncession, varför innehavare av sådana nät inte har de nämnda skyldigheterna. Detta är helt naturligt eftersom innehavare av interna nät endast överför el för egen räkning.

2 Behovet av ändrad reglering

De nämnda föreskrifterna i starkströmsförordningen om undantag från kravet på nätkoncession meddelades för ganska länge sedan. Det finns därför anledning att nu göra en allmän genomgång av föreskrifterna.

Dessutom har utvecklingen, sedan föreskrifterna meddelades, lett till att ett antal problem, förknippade med interna nät, har uppstått.

Ett sådant problem är att verksamheten inom vissa områden med interna nät har inskränkts eller helt lagts ner och ersatts med nya verksamheter, som inbegriper andra företag och personer än innehavaren av det interna nätet. Detta gäller nästan

uteslutande inom två typer av områden med interna nät, nämligen områden för industrianläggningar och jordbruksfastigheter.

I samband med att en industriverksamhet inskränks eller läggs ner är det vanligt att lokalerna upplåts för verksamheter som bedrivs av utomstående företag eller personer.

På jordbruksfastigheter är det vanligt att fritidshus upplåts eller överlåts till utomstående personer.

Följden av denna utveckling har blivit att innehavaren av det interna nätet inte längre överför el uteslutande för egen räkning utan att överföringen också sker för annans räkning, nämligen till andra elanvändare som etablerat sig i området. Det interna nätet är därmed inte bara en anläggning för användning av el utan också en anläggning för överföring av el. Frågan uppstår då om ett internt nät där överföring även för annans räkning äger rum skall omfattas av undantaget från kravet på nätkoncession.

En annan utveckling som ägt rum under senare år är att det har uppstått ett antal typer av interna nät som används utan stöd av nätkoncession trots att de inte omfattas av undantaget från kravet på nätkoncession. De flesta typerna av sådana interna nät är sådana som överför el inom anläggningar som används för olika fritidsaktiviteter, särskilt idrottsliga aktiviteter. Bland dessa anläggningar kan nämnas idrottsplatser, motorbanor, ridhus, travbanor, parkteatrar, nöjesparker, utomhusbad och campingplatser. Särskilt en typ av sådana anläggningar kan ha en avsevärd geografisk utbredning, nämligen skidanläggningar, som kan omfatta hotell, stugbyar, längdskidspår och skidbackar utspridda över ett relativt stort område. Frågan är nu om även dessa typer av interna nät uttryckligen skall undantas från kravet på koncession.

En annan typ av interna nät är det ledningsnät som binder ihop de olika husen som ägs av en bostadsrättsförening. Många föreningar hävdar att sådana nät är undantagna från kravet på nätkoncession varvid man hänvisar till att interna nät inom gårdstomt enligt starkströmsförordningen är undantagna från koncessionskravet. Det kan diskuteras huruvida området mellan

ett antal flerfamiljshus som ägs av en bostadsrättsförening faller inom begreppet gårdstomt. Även denna fråga bör nu klarläggas.

3 Förslag till ändrade föreskrifter

När man överväger vilka typer av elnät som bör vara undantagna från kravet på nätkoncession bör man först konstatera följande.

Uttag av el sker till övervägande del från ett lokalnät. Innehavaren av ett lokalnät har byggt och använder sitt nät med stöd av en nätkoncession för område. En sådan koncession innebär en rätt för nätkoncessionshavaren att inom ett angivet geografiskt område bygga och använda en elektrisk anläggning för överföring av el för annans räkning, dvs. ett lokalnät.

Koncessionshavarens främsta skyldighet är att överföra el åt elkunder enligt de villkor som är uppställda i ellagstiftningen, s.k. nätverksamhet.

En av koncessionshavarens främsta rättigheter är att han i praktiken har ensamrätt till överföring av el för annans räkning inom sitt koncessionsområde. Denna ensamrätt uppnås genom att ingen annan beviljas nätkoncession för ett lokalnät inom det berörda området. Ensamrätten syftar till att ge koncessionshavaren de ekonomiska förutsättningarna att kunna bedriva nätverksamheten på ett effektivt och riktigt sätt.

Koncessionsprövningen har främst två syften. Det första syftet är att säkerställa att lokalnätet är lämpligt ur allmän synpunkt, dvs. att det byggs och utvecklas så att det får en lämplig utformning. I detta begrepp ligger bl.a., som nyss nämnts, att det endast skall finnas ett lokalnät inom ett koncessionsområde. Om man tillåter att det byggs parallella lokalnät inom ett koncessionsområde leder detta till en olämplig utformning av infrastrukturen för överföring av el. Detta i sin tur kan inte anses lämpligt ur allmän synpunkt. Därför finns det bara en koncessionshavare i ett koncessionsområde. Därigenom tillförsäkras också denne koncessionshavare den ovan nämnda ensamrätten. Det andra syftet är att säkerställa att koncessionshavaren är lämplig ur allmän synpunkt, dvs. att han har vilja

och förmåga att bedriva nätverksamheten enligt de krav som är uppställda i ellagstiftningen.

Oavsett var en koncessionshavare bygger och använder en ledning inom sitt koncessionsområde sker det oundvikligen med stöd av nätkoncessionen. Frågan om undantag från koncessionskravet blir därmed bara aktuell när någon annan än koncessionshavaren vill bygga och/eller använda en eller flera ledningar inom koncessionsområdet.

Som just nämnts har koncessionshavaren i praktiken ensamrätt till överföring av el för annans räkning inom koncessionsområdet. Därmed blir det inte aktuellt att bevilja någon annan nätkoncession i samma område. Andra än koncessionshavaren kan därmed bara bygga och/eller använda sådana ledningar som inte kräver nätkoncession.

Vissa kriterier bör nu ställas upp för när ledningar bör vara undantagna från koncessionskravet.

Det första kriteriet bör vara att ledningen eller ledningsnätet är ett internt nät, dvs. att innehavaren överför el för egen räkning. Någon lämplighetsprövning av utformningen av ett sådant nät behövs inte beroende på att nätet i allmänhet har en begränsad omfattning och befinner sig på privat område. Inte heller behövs det någon lämplighetsprövning av innehavaren av det interna nätet eftersom denne inte kommer att bedriva nätverksamhet med därav följande skyldigheter mot andra elkunder.

Ett sådant nät medför inte heller något intrång i koncessionshavarens ensamrätt att överföra el för annans räkning inom koncessionsområdet.

Det andra kriteriet bör vara att ett internt nät inte får ha alltför stor utbredning. Ett stort internt nät kan nämligen skapa svårigheter för koncessionshavaren att bygga ut sitt nät på ett rationellt sätt. Detta blir främst aktuellt om kunder inom området för det interna nätet eller bortom detta skall anslutas till lokalnätet. Koncessionshavaren kan till exempel bli tvungen att dra sina ledningar runt ett internt nät för att ansluta kunder på andra sidan det interna nätet. Detta orsakar naturligtvis merkostnader som ytterst drabbar hela kundkollektivet.

Det tredje kriteriet bör vara följande. De undantag från koncessionskravet som finns i dag är i de flesta fall formulerade på det sättet att undantagen gäller för interna nät inom en viss angiven typ av område. En förutsättning för att man skall kunna bibehålla denna reglering och kanske utvidga den till ytterligare typer av område är att man lätt kan fastställa områdets belägenhet och utbredning. Man måste alltså lätt kunna konstatera var gränsen mellan området och övrig mark går. Området skall vara väl avgränsat.

Vad gäller definitionen av interna nät bör en precisering göras. Det är inte ovanligt att ett område eller en byggnad där det finns ett internt nät är utarrenderat eller uthyrt. I den situationen torde det interna nätet alltid ingå i upplåtelsen. I vart fall teoretiskt kan man då möjligen hävda att områdets/husets ägare överför el för arrendatorns/hyresgästens räkning, dvs. för annans räkning. För att undanröja denna oklarhet bör man använda termen innehavare, vilket täcker såväl ägare som nyttjanderättshavare, i stället för termen ägare till ett internt nät. Nätet skall alltså anses vara ett internt nät om innehavaren av nätet överför el för egen räkning.

Denna lösning innebär inte något intrång i lokalnätsinnehavarens ensamrätt att överföra el för annans räkning.

För klarhets skull bör uppmärksammas att det nu sagda endast gäller då hela det aktuella området och därmed det interna nätet upplåtits till en nyttjanderättshavare eller flera nyttjanderättshavare gemensamt.

Det är endast i detta fall som innehavaren/innehavarna överför el på det interna nätet för egen räkning. Om däremot olika delar av ett område har upplåtits till olika nyttjanderättshavare kommer den som innehar det interna nätet, som ägare eller nyttjanderättshavare, att överföra el till övriga nyttjanderättshavare, dvs. för annans räkning.

I det följande görs till en början en genomgång av de föreskrifter om undantag från koncessionskravet som har meddelats i starkströmsförordningen och i samband med detta görs också en bedömning utifrån de nämnda kriterierna huruvida föreskrifterna bör lämnas oförändrade, ändras eller upphävas.

Därefter görs en genomgång av vissa typer av områden där det ofta finns ett internt nät, som används utan stöd av nätkoncession trots att något undantag från koncessionskravet inte är föreskrivet i starkströmsförordningen eller där det är tveksamt om det interna nätet omfattas av ett undantag eller ej. Även där görs en bedömning utifrån de nämnda kriterierna huruvida sådana nät uttryckligen bör undantas från kravet på nätkoncession.

Därefter behandlas ett antal typer av interna nät som har uppstått under senare tid och som har en betydande utbredning. Även dessa nät används utan stöd av nätkoncession trots att något undantag från koncessionskravet inte är föreskrivet i starkströmsförordningen. Även här görs en bedömning huruvida sådana nät uttryckligen bör undantas från kravet på nätkoncession.

Slutligen behandlas ett antal typer av interna nät, som är undantagna från kravet på nätkoncession men där det, trots detta, i viss utsträckning även förekommer överföring av el för annans räkning. Här görs en bedömning huruvida sådan överföring bör vara tillåten.

Slutligen bör anmärkas att denna förordning endast reglerar frågor om överföring på och uttag från interna nät. Frågor som gäller inmatning av el på interna nät ligger alltså utanför förordningens tillämpningsområde.

3.1 Allmän genomgång av nuvarande föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession

De nuvarande föreskrifterna om undantag från koncessionskravet är meddelade i 2 kap. 1 § starkströmsförordningen. Övriga föreskrifter i den förordningen reglerar frågor om elsäkerhet. Föreskrifterna om undantag från koncessionskravet bör inte längre upptas i starkströmsförordningen utan frågan bör nu regleras i en ny fristående förordning.

I det följande görs en punktvis genomgång av nuvarande föreskrifter i starkströmsförordningen med angivande av om föreskriften bör lämnas oförändrad, ändras eller upphävas.

Som framgår i det följande gäller de flesta föreskrifterna ledningar inom ett visst område medan några gäller ledningar med en viss funktion.

3.1.1 Koncession behövs inte för starkströmsledning på eller inom byggnad, inom gårdstomt eller inhägnat område (punkten a)

3.1.1.1 Byggnader

Starkströmsledningar på eller inom en byggnad har till syfte att överföra elen inom byggnaden till de kontakter där elen tas ut för förbrukning. Till följd av jordabalkens bestämmelser om tillhörighet till byggnad i 2 kap. 2 § hör ledningar på eller inom en byggnad till byggnaden. Dessa ledningar innehas alltså i allmänhet av byggnadens innehavare, varför överföringen av el på dessa ledningar sker för egen räkning. Ledningarna är alltså att anse som ett internt nät.

Ett internt nät på eller inom en byggnad är väl avgränsat och kan inte anses ha en stor utbredning. Sådana nät bör därför även i fortsättningen omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Många byggnader är flerfamiljshus där byggnadens innehavare överför el till de boende, dvs. för annans räkning. Sådant överföring bör vara tillåten. Frågan behandlas i avsnitt 3.4.2.1.

3.1.1.2 Gårdstomt

Begreppet gårdstomt har lett till tolkningssvårigheter, särskilt när det gäller områden med ett större antal flerfamiljshus ägda av en och samma hyresvärd eller bostadsrättsförening. Det är vanligt att fastighetsägare i denna situation begär att det elnät som överför el inom området med bostadshusen skall anses som starkströmsledningar inom gårdstomt och därmed vara undantagna från koncessionskravet.

När detta undantag infördes torde med gårdstomt ha avsetts just tomten runt ett enstaka hus. De ledningar som avsågs bli undantagna från koncessionskravet torde därmed ha varit ledningar som försörjer uthus, förrådshus, garage, etc. med el.

Dessa ledningar bör även i fortsättningen vara undantagna från koncessionskravet eftersom de utgör ett internt nät av begränsad omfattning inom ett väl avgränsat område.

Däremot bör ledningar inom områden med ett större antal flerfamiljshus ägda av en och samma fastighetsägare inte omfattas av undantaget. Denna typ av ledningar behandlas i avsnitt 3.4.2.8.

För att bestämmelsen skall få sin avsedda och mer inskränkta omfattning bör författningstexten omformuleras på det sätt som framgår av 6 §.

3.1.1.3 Inhägnat område

För närvarande är starkströmsledningar inom inhägnade områden undantagna från kravet på nätkoncession. Sådana ledningar används av områdets innehavare för att överföra el inom området till olika anläggningar och utgör därför ett internt nät. Sådana områden är i allmänhet av begränsad omfattning och är väl avgränsade. Detta undantag bör därför bestå men det bör preciseras.

När undantaget infördes syftade det endast på områden dit allmänheten inte äger tillträde, dvs. områden som av sin innehavare huvudsakligen används för egen räkning.

Det finns emellertid ett stort antal områden som är inhägnade men dit allmänheten har tillträde. Som exempel kan nämnas idrottsanläggningar och nöjesfält. Det har länge rått tveksamhet om starkströmsledningar inom sådana områden är undantagna från koncessionskravet eller ej. Den frågan behandlas nedan i avsnitt 3.2.

För att skilja de områden som regleras i denna punkt från de områden som behandlas i avsnitt 3.2 bör den preciseringen av föreskriften ske att undantaget under denna punkt endast avser inhägnade områden, dit allmänheten inte äger tillträde.

3.1.2 Koncession behövs inte för starkströmsledning inom område för industrianläggning eller allmän institution eller mellan delar av sådant område, vilka skiljs åt endast av en trafikled, eller inom flygplats som godkänts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål (punkten b)

3.1.2.1 Område för industrianläggning

Det finns inte anledning att ändra föreskriften om undantag för starkströmsledningar inom områden för industrianläggningar, eftersom sådana ledningar uppfyller de tre kriterierna.

Överföring av el för annans räkning på ett internt nät inom ett industriområde bör vara tillåten. Frågan behandlas i avsnitt 3.4.2.2.

3.1.2.2 Område för allmän institution

En allmän institution består i allmänhet av en eller flera byggnader. De ledningar som finns på eller inom byggnaderna omfattas redan enligt punkten a av undantaget från koncessionskravet. Undantaget i nu aktuell punkt syftar på de ledningar som går mellan byggnaderna eller andra anläggningar inom området för en allmän institution.

Det finns inte anledning att ändra föreskriften om detta undantag eftersom ledningarna uppfyller de tre kriterierna. Däremot bör undantaget utsträckas till att gälla även inom områden för en enskild institution, eftersom det i detta sammanhang saknar betydelse om en institution är allmän eller enskild. Dessutom bör en precisering av begreppet institution göras i föreskrifterna. Begreppet bör då beskrivas enligt den allmänna definitionen som en eller flera byggnader där vård, undervisning, forskning eller liknande verksamhet bedrivs.

Det har ibland hävdats att kyrkogårdar kan hänföras till begreppet allmän institution. Detta torde dock inte vara riktigt. Kyrkogårdar behandlas nedan under avsnitt 3.2.4.

3.1.2.3 Flygplats som godkänts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål

Någon ändring av föreskriften behövs inte, eftersom ledningar inom dessa områden uppfyller de tre kriterierna.

Undantagna från bestämmelsen är privata flygplatser som inte har godkänts för allmänt nyttjande eller som inte används för något statligt ändamål. Det har inte framkommit något behov av att undanta interna nät inom området för sådana flygplatser från koncessionskravet.

Överföring av el för annans räkning på ett internt nät inom en flygplats bör vara tillåten. Frågan behandlas i avsnitt 3.4.2.3.

3.1.3 *Koncession behövs inte för starkströmsledning som ingår i ett telekommunikationssystem (punkten c)*

Här bör man uppmärksamma att undantaget inte gäller ledningar inom ett visst område utan ledningar som ingår i en viss typ av system, nämligen telekommunikationssystem. Det torde inte möta några svårigheter att avgöra om en viss ledning ingår i ett sådant system eller ej. Därmed måste den angivna typen av system anses vara väl avgränsad. Eftersom telekommunikationssystem i allmänhet inte täcker ett sammanhängande område torde frågan om systemets geografiska utbredning sakna relevans.

Eftersom ledningarna dessutom utgör ett internt nät är de tre kriterierna uppfyllda, varför det inte behövs någon ändring av föreskriften.

3.1.4 *Koncession behövs inte för starkströmsledning på byggnadsplats eller på annat tillfälligt arbetsställe (punkten d)*

Någon ändring av föreskriften behövs inte, eftersom ledningar inom dessa områden uppfyller de tre kriterierna.

3.1.5 Koncession behövs inte för lågspänningsledning som ägare eller brukare av jordbruksfastighet i annat fall än under a drar fram för att tillgodose fastighetens behov (punkten e)

Detta undantag omfattar inte alla starkströmsledningar utan bara de som är lågspänningsledningar. Högspänningsledningar faller alltså utanför bestämmelsen.

I detta fall är åtminstone två av kriterierna uppfyllda nämligen att ledningarna utgör ett internt nät och att området där ledningarna är byggda är väl avgränsat, eftersom det alltid går att utröna om en ledning används för att tillgodose jordbruksfastighetens behov. Däremot kan man inte hävda att en jordbruksfastighet alltid har en begränsad omfattning. Vissa storjordbruk kan omfatta ganska betydande arealer. Detta skulle kunna utgöra ett hinder för lokalnätsinnehavaren att bygga ut sitt lokalnät på ett rationellt sätt.

Emellertid har interna nät inom jordbruk sedan länge varit undantagna från koncessionskravet, varför alla sådana nät idag används utan stöd av nätkoncession. Därför skulle det orsaka omfattande problem om man nu undantog nät inom jordbruksfastigheter från de nät som får användas utan stöd av nätkoncession. Dessutom är den helt övervägande delen av svenska jordbruk av äldre datum, varför lokalnätsinnehavarna redan har anpassat sina nät efter de jordbruk som finns inom koncessionsområdet. Nya jordbruk av avsevärd utbredning torde heller inte anläggas i någon nämnvärd omfattning i framtiden. Slutligen kan man konstatera att interna nät inom jordbruksfastigheter i praktiken inte hindrar utbyggnaden av lokalnätet. Om lokalnätet behöver byggas ut till andra sidan av en sådan fastighet krävs i allmänhet högspänningsledningar för denna utbyggnad, varför lågspänningsledningarna inom jordbruksfastigheten över huvud taget inte kan användas.

Med hänsyn till dessa omständigheter bör interna nät inom jordbruksfastigheter, i den utsträckning de utgörs av lågspänningsledningar, även i fortsättningen omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Överföring av el för annans räkning på ett internt nät inom ett jordbruk bör vara tillåten. Frågan behandlas i avsnitt 3.4.2.4.

3.1.6 Koncession behövs inte för lågspänningsledning inom trafikled för att tillgodose trafikens behov (punkten f)

Även detta undantag omfattar bara lågspänningsledningar.

På ett sådant internt nät överförs el till olika anläggningar längs trafikleden. Det interna nätet har naturligtvis en uttagspunkt på lokalnätet. Från den punkten kan sedan el överföras längs betydande sträckor på det interna nätet.

Näten kan visserligen ha en avsevärd utsträckning eftersom de sträcker sig längs en trafikled, vanligtvis en väg, men på grund av nätens speciella utformning kan man inte anse att de utgör något nämnvärt hinder för koncessionshavaren att bygga ut sitt nät.

Det torde inte heller stöta på några problem att avgöra om nätet används för trafikens behov eller ej.

Dessa nät uppfyller alltså de tre kriterierna och bör därför även i fortsättningen omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Det har ibland rått tveksamhet om interna nät som används för belysningsändamål längs trafikleden omfattas av undantaget. Detta torde vara det vanligaste ändamålet med interna nät av detta slag och det finns knappast någon anledning att inte låta dem omfattas av undantaget. Därför bör denna typ av interna nät uttryckligen undantas från koncessionskravet. Frågan behandlas i avsnitt 3.2.3, där interna nät för belysningsändamål i allmänhet behandlas.

3.1.7 Koncession behövs inte för lågspänningsledning som används uteslutande för signal-, manöver- eller mätändamål (punkten g)

Någon ändring behövs inte.

3.1.8 Koncession behövs inte för avgreningsledning till en före den 1 juli 1939 i laga ordning utförd anläggning med spänning som uppgår till högst tvåhundrafemtio volt mellan en ledare och jord eller vid icke direkt jordat system mellan två ledare (punkten h)

Detta undantag avser ledningar som numera inte är i bruk, varför denna bestämmelse bör upphävas.

3.1.9 Koncession behövs inte för starkströmsledning med högst fyrtyotusen volts spänning som uteslutande tillgodoser behov vid sådan anläggning inom totalförsvaret vilkens existens eller belägenhet skall hållas hemlig (punkten i)

Någon ändring av denna bestämmelse behövs inte.

3.1.10 Koncession behövs inte för starkströmsledning för järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- eller trådbussdrift inom trafikområdet (punkten j)

De interna nät som behandlas under denna punkt omfattar dels två typer av interna nät inom trafikområden som är separerade från annan trafik, nämligen järnvägar och tunnelbanor, dels två typer av interna nät som inte är separerade från övrig trafik, nämligen spårvagnar och trådbussar. Oavsett om trafikområdet är separerat från övrig trafik eller ej torde det vara enkelt att avgöra vilka ledningar som är avsedda för den aktuella trafiken. Även om dessa interna nät kan ha en avsevärd omfattning kan de inte anses påverka koncessionshavarens möjligheter att bygga ut sitt nät.

Dessa ledningar bör därför även i fortsättningen omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Överföring av el för annans räkning på ett internt nät inom de nu beskrivna trafikområdena bör inte vara tillåten. Det bör dock anmärkas att sådan överföring äger rum på vissa delar av Banverkets elnät efter dispens i det enskilda fallet. Sådana dispenser har meddelats med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket ellagen.

3.2 Överväganden beträffande ytterligare typer av interna nät som för närvarande inte omfattas av undantaget från koncessionskravet

Det har numera uppstått ett antal typer av interna nät som används utan stöd av nätkoncession trots att de inte omfattas av undantaget från koncessionskravet eller där det är tveksamt om de omfattas av undantaget. Frågan är nu om även dessa typer av interna nät uttryckligen skall omfattas av undantaget.

I det följande görs en genomgång av de typer av nät det gäller och hur de bör behandlas.

3.2.1 Idrotts- och fritidsanläggningar

En relativt stor grupp är anläggningar som används för olika fritidsaktiviteter, särskilt idrottsliga aktiviteter. Bland dessa anläggningar kan nämnas idrottsplatser, motorbanor, ridhus, travbanor, parktestrar, nöjesparker, utomhusbad och campingplatser. Gemensamt för dessa anläggningar är bl.a. att de är upplåtna för allmänheten för något visst ändamål, antingen för egna aktiviteter eller som åskådare. Vissa anläggningar är inhägnade medan andra inte är det. Ofta, men inte alltid, måste en avgift betalas för att man skall få tillträde till anläggningen.

Gemensamt för dem är också att den el som överförs på det elnät som finns inom anläggningen används för driften av anläggningen. Överföringen av el sker alltså för egen räkning, varför elnätet är att betrakta som ett internt nät.

Gemensamt för dem är vidare också att de är väl avgränsade. Det behöver alltså inte uppstå några tveksamheter om vilket område som ingår i anläggningen.

Gemensamt för dem är slutligen också att de omfattar relativt begränsade områden, varför de inte inkräktar på möjligheterna att bygga ut lokalnätet på ett rationellt sätt.

De tre kriterierna är alltså uppfyllda, varför även interna nät inom dessa områden bör omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Frågan om överföring av el för annans räkning på dessa interna nät behandlas i avsnitt 3.4.2.5.

3.2.2 *Båtklubbar, marinor och liknande anläggningar*

En liknande typ av anläggningar är båtklubbar, marinor, gästhamnar och uppläggningsplatser för vinterförvaring av båtar.

Vad gäller båtklubbar är såväl deras egentliga område som deras område för vinterförvaring av båtarna, till skillnad från föregående typ av anläggningar, inte upplåtet för allmänheten, utan endast för klubbens medlemmar.

Däremot omfattar de, liksom föregående grupp, relativt begränsade områden, som också är väl avgränsade.

På det elnät som finns inom en båtklubbs område överförs el för klubbens egen räkning, främst till områdets belysningsanläggning och verkstadslokaler.

Med hänsyn till detta bör båtklubbars interna nät omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Marinor påminner i sin fysiska utformning en hel del om båtklubbars områden, dvs. de omfattar begränsade områden, som är väl avgränsade. Till skillnad från båtklubbar är marinor dock kommersiella anläggningar, där såväl varor som tjänster utbjuds till allmänheten. De tjänster som erbjuds är oftast båtplats under en längre tid, vanligen en säsong, samt vinterförvaring av båtar. Anläggningens kunder har tillträde till området, på samma sätt som till andra kommersiella anläggningar.

Vad gäller elnätet inom området för en marina är förhållandena i stort sett desamma som beträffande båtklubbars elnät. Överföringen av el på nätet sker för egen räkning, dvs. för driften av den verksamhet som bedrivs av marinans innehavare. Därmed är elnätet att betrakta som ett internt nät. På samma sätt som beträffande båtklubbars interna nät, bör interna nät inom områden för marinor omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Gästhamnar slutligen påminner delvis om både båtklubbar och marinor. Där erbjuds båtplatser under kort tid och dessa anläggningar har därför inte medlemmar som en båtklubb eller mer långsiktiga kunder som marinor utan de vänder sig mera till hela allmänheten. I övrigt är förhållandena likartade de som gäller för båtklubbar och marinor, varför även interna nät inom gästhamnar bör omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Frågan om överföring av el för annans räkning på dessa interna nät behandlas i avsnitt 3.4.2.6.

3.2.3 *Belysningsanläggningar*

En annan typ av interna nät som inte uttryckligen är undantagna från koncessionskravet utgörs av sådana ledningar som används uteslutande för belysningsändamål. Exempel på sådana ledningar är belysning längs elljusspår som används för löpning eller skidåkning och belysning vid skridskobanor.

En annan typ av sådana ledningar är belysning vid buss- och spårvagnshållplatser. Dessa ledningar innehas i allmänhet av det företag som driver buss- respektive spårvagnstrafiken.

Sådana interna nät uppfyller de tre kriterierna och bör därför uttryckligen undantas från koncessionskravet.

Som har nämnts i avsnitt 3.1.6 har det rått tveksamhet huruvida belysningsanläggningen längs en trafikled omfattas av det undantag från koncessionskravet som gäller för lågspänningsledningar inom trafikleder. Denna tveksamhet undanröjs nu genom att interna nät som är avsedda för driften av en belysningsanläggning uttryckligen undantas från koncessionskravet.

3.2.4 *Begravningsplatser*

Det har ibland hävdats att elnät inom kyrkogårdar skulle omfattas av undantaget från koncessionskravet, eftersom en kyrkogård är att betrakta som en allmän institution. Det är dock tveksamt om en kyrkogård kan anses falla under begreppet allmän institution, varför kyrkogårdar bör hanteras separat.

Det är då klart att elnätet inom en kyrkogård utgör ett internt nät, eftersom överföringen av el sker uteslutande för egen räkning. Dessutom utgör en kyrkogård ett väl avgränsat område. Vad gäller en kyrkogårds utbredning omfattar de flesta ett ganska begränsat område. Det finns dock, särskilt i närheten av de största städerna, kyrkogårdar med en betydande utbredning. Detta kan visserligen orsaka svårigheter för lokalnätinnehavaren att bygga ut sitt nät på ett rationellt sätt. Detta problem minskas dock av att det, utom i rena undantagsfall, inte

torde finnas mer än en kyrkogård i ett koncessionsområde. Med hänsyn härtill och till att det övervägande antalet kyrkogårdar omfattar ett begränsat område bör ett internt nät inom en kyrkogård omfattas av undantaget från koncessionskravet.

Detta undantag bör dock inte bara omfatta kristna kyrkogårdar utan alla begravningsplatser oavsett till vilken religion de har anknytning. Därför bör termen begravningsplats användas i stället för kyrkogård.

3.2.5 *Handelsträdgårdar*

Beträffande handelsträdgårdar kan man konstatera att överföringen av el på områdets elnät sker uteslutande för egen räkning, varför nätet är att betrakta som ett internt nät. Dessutom omfattar handelsträdgårdar begränsade och väl avgränsade områden. Därför bör elnät inom områden för en handelsträdgård omfattas av undantaget från koncessionskravet.

3.2.6 *Kolonistugeområden*

Inom områden med kolonistugor finns det för närvarande olika lösningar vad gäller överföringen av el inom området.

I vissa områden ägs elnätet av koncessionshavaren, dvs. innehavaren av lokalnätet, som alltså överför el till medlemmarna i föreningen. Uttagspunkterna är då i allmänhet belägna vid respektive kolonistuga. Frågan om undantag från koncessionskravet blir här inte aktuell eftersom elnätet inom området ingår i lokalnätet.

I andra områden ägs elnätet av kolonistugeföreningen, som därmed överför el till medlemmarna. Det finns då i allmänhet bara en uttagpunkt, där föreningen tar ut elen från lokalnätet. Den är i allmänhet belägen vid gränsen till området.

Frågan är nu om den sistnämnda typen av elnät skall vara undantagen från koncessionskravet. Denna prövning skall då ha sin utgångspunkt i de tre kriterierna, varvid följande omständigheter bör beaktas.

För det första kan det konstateras att kolonistugeområden torde vara väl avgränsade.

Vad gäller deras geografiska utbredning inställer sig däremot vissa problem. Det är inte ovanligt att dessa områden täcker betydande arealer. Eftersom många områden ligger i omedelbar anslutning till tätbebyggelse kan detta skapa problem för koncessionshavaren att bygga ut sitt lokalnät. Detta talar mot att dessa elnät undantas från koncessionskravet.

Det kanske viktigaste kriteriet, att nätet skall utgöra ett internt nät, är i många fall inte uppfyllt. Om nätet ägs av kolonistugeföreningen sker överföringen av el till medlemmarna och inte till föreningen annat än till vissa gemensamma anläggningar om sådana förekommer. Om det saknas gemensamma anläggningar sker ingen överföring av el för egen räkning och nätet är därmed inte ett internt nät. Detta talar mot att undanta dessa nät från koncessionskravet.

Om det däremot finns gemensamma anläggningar förekommer det, om än i begränsad omfattning, överföring av el för egen räkning på nätet. Därmed kan ett sådant elnät betraktas som ett internt nät. Frågan blir då om sådana nät skulle kunna undantas från koncessionskravet. I det sammanhanget måste man beakta att det på dessa nät förekommer överföring av el för annans räkning i betydande omfattning. Om det skall vara meningsfullt att undanta dessa nät från koncessionskravet måste denna överföring bli tillåten. Den frågan behandlas i avsnitt 3.4.2.9, och det framgår där att sådan överföring inte bör vara tillåten.

Elnät inom kolonistugeområden bör som en följd av nämnda ställningstagande inte vara undantagna från koncessionskravet.

I avsnitt 3.4.1 redovisas ett antal problem som kan uppstå om en koncessionshavare skall överta ansvaret för överföringen av el på ett internt nät. För att undvika dessa problem bör de elnät som, vid ikraftträdandet av den nya regleringen, används utan stöd av nätkoncession även i fortsättningen få användas på detta sätt.

3.3 Interna nät med stor utbredning

Ett annat problem som har uppstått kring interna nät är att vissa typer av sådana har fått en avsevärd geografisk utbredning.

Ett exempel på sådana nät är de som överför el inom hotell- och konferensanläggningar. Om anläggningen bara består av en byggnad omfattas nätet redan idag av undantaget (ledning inom byggnad). Det har dock skett en utveckling där sådana anläggningar i många fall har expanderat och nu omfattar ett flertal byggnader som kan vara utspridda över ett område med betydande areal.

En annan typ av interna nät är de nät som överför el inom skidanläggningar. Sådana anläggningar kan omfatta hotell, stugbyar, längdskidspår och skidbackar utspridda över ett relativt stort område.

Den här typen av interna nät kan knappast sägas uppfylla de tre kriterierna. Det första kriteriet, att det skall vara fråga om ett internt nät, är inte alltid helt uppfyllt. Det är nämligen vanligt att det i anslutning till exempelvis en skidanläggning finns butiker, restauranger etc., som innehas av någon annan än skidanläggningens innehavare. Det förekommer också att hela stugbyar innehas av någon annan än skidanläggningens innehavare. Vad gäller det andra kriteriet, att det interna nätet inte bör ha alltför stor utbredning, är det knappast uppfyllt. Byggnader och andra anläggningar ligger ofta utspridda, vilket blir särskilt accentuerat då det gäller skidanläggningar. Nätets utbredning kan därför, som tidigare nämnts, orsaka problem för koncessionshavaren att bygga ut sitt lokalnät. De områden där dessa interna nät finns kan inte heller sägas vara väl avgränsade.

Med hänsyn till detta bör nu nämnda typer av interna nät inte omfattas av undantaget från koncessionskravet.

På samma sätt som beträffande elnät inom kolonistugeområden bör elnät som, vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, används utan stöd av nätkoncession även i fortsättningen få användas på detta sätt.

3.4 Överföring av el för annans räkning på interna nät

3.4.1 Allmänna överväganden

Som nämnts i avsnitt 2 har det under senare tid skett en utveckling, som har medfört att överföring av el på interna nät inom vissa typer av områden numera sker även för annans räkning.

Frågan är nu om sådan överföring över huvud taget skall vara tillåten i framtiden och, i så fall, inom vilka typer av områden detta skall vara tillåtet.

I det följande redovisas först allmänna överväganden och därefter behandlas ett antal olika typer av områden där överföring av el för annans räkning brukar förekomma på interna nät.

Situationen med överföring av el för annans räkning på interna nät uppmärksammades av regeringen i propositionen (prop. 1996/97:136) Ny ellag. Regeringen anförde då att, vid den översyn av föreskrifterna om undantag från kravet på nätkoncession som regeringen avsåg att göra senare, interna nät som endast i begränsad utsträckning används till överföring av el för annans räkning alltså skulle omfattas av undantaget. Om denna överföring däremot tenderade att bli den dominerande på nätet borde nätet inte omfattas av undantaget.

Huvudprincipen i denna typ av fall bör vara densamma som gäller för nätverksamhet generellt, dvs. att överföring av el för annans räkning endast bör få förekomma med stöd av nätkoncession. Det som främst talar för denna princip är att innehavaren av ett internt nät inte har de skyldigheter som åvilar nätkoncessionshavare eftersom han inte använder nätet med stöd av nätkoncession. Därmed har inte heller de anslutna elanvändarna de rättigheter som de flesta andra elanvändare har, dvs. de som är anslutna till ett nät som används med stöd av en nätkoncession. Den främsta av dessa rättigheter är att elanvändaren har tillträde till elmarknaden och därmed rätten att själv avgöra från vilken elleverantör han vill köpa sin el.

Ett annat starkt skäl som talar för denna huvudprincip är också att en grundtanke vid koncessionsprövningen är att denna skall bidra till en rationell utformning av det svenska elnätet,

som ju är en del av landets infrastruktur. Vad gäller lokalnät leder detta synsätt till att det inom varje koncessionsområde endast skall finnas en koncessionshavare som skall ha ensamrätt att överföra el till samtliga elanvändare inom koncessionsområdet. Om det endast finns en koncessionshavare inom ett koncessionsområde blir det lättare att undvika att det byggs parallella eller konkurrerande nät som försvårar utformningen av ett rationellt elnät inom området. I och med att denne koncessionshavare dessutom får ensamrätt till överföring av el till samtliga elanvändare inom området ökar hans ekonomiska förutsättningar att utveckla och driva ett väl fungerande elnät. För koncessionshavaren är alltså denna ensamrätt till överföring av el inom koncessionsområdet viktig.

Slutsatsen av detta är således att överföring av el för annans räkning på interna nät inte bör förekomma.

Om denna princip genomförs fullt ut blir dock konsekvenserna i vissa fall proplematiska. Följande omständigheter belyser detta.

Så fort en extern kund etablerar sig inom området för ett internt nät måste nätinnehavaren omedelbart ansöka om nätkoncession för sitt nät eller också måste den externa kunden ansluta sig till lokalnätet, trots att en fungerande anslutning till det interna nätet redan finns.

Detta reser då frågeställningen om innehavaren av ett internt nät, som bedöms lämplig som koncessionshavare ur allmän synpunkt, över huvud taget bör beviljas nätkoncession. Frågan är nämligen om ett internt nät kan bedömas som lämpligt ur allmän synpunkt. Detta är mycket tveksamt eftersom ett bifall till en sådan koncessionsansökan medför att det inom koncessionsområdet tillskapas ytterligare ett nät som drivs med stöd av nätkoncession men som har en annan innehavare än lokalnätet. Detta strider mot de principer som angivits ovan därigenom att det nya nätet dels försvårar en rationell utbyggnad av lokalnätet inom koncessionsområdet, dels berövar innehavaren av lokalnätet ensamrätten till överföring av el till samtliga elanvändare inom koncessionsområdet. Därför bör en innehavare av ett internt nät inte beviljas nätkoncession för sitt nät.

Därmed återstår bara alternativet att koncessionshavaren övertar ansvaret för överföringen av el till de elanvändare som är anslutna till det interna nätet. Detta kan ske på två olika sätt. Det ena är att han förvärvar det interna nätet och det andra sättet är att det interna nätet stängs varefter berörda elanvändare ansluts direkt till lokalnätet. På lång sikt är det, sett ur allmän synpunkt, alltid fördelaktigt att koncessionshavaren övertar ansvaret för överföringen till de elanvändare som är anslutna till det interna nätet. På kort sikt kan det dock uppstå problem för de enskilda elanvändarna oavsett vilket av de beskrivna sätten man väljer.

Om koncessionshavaren skall överta det interna nätet kan det uppstå tvist mellan parterna om ett skäligt pris för det interna nätet. Detta kan också vara i så dåligt skick att koncessionshavaren inte är intresserad av ett förvärv. Om han i sistnämnda fall trots allt förvärvar det interna nätet blir han omedelbart tvungen att rusta upp det, vilket naturligtvis kan bli dyrbart. Dessa kostnader kommer att drabba elkunderna på lokalnätet via nättariffen.

Om man i stället väljer det andra sättet för övertagande, dvs. att det interna nätet stängs varefter berörda elanvändare ansluts direkt till lokalnätet kommer dessa att drabbas av betydande kostnader i form av anslutningsavgifter för anslutning till lokalnätet. Kostnaderna i detta fall tas inte ut av samtliga elkunder på lokalnätet via nättariffen utan kostnaderna får betalas av de berörda elanvändarna via anslutningsavgiften. Detta kan lätt uppfattas som stötande av de berörda elanvändarna eftersom det i många fall alltför finns ett fungerande internt nät, på vilket överföringen av el skulle kunna ske.

Även detta alternativ kan därmed leda till problem.

Om man alltså väljer att helt förbjuda överföring av el för annans räkning på ett internt nät kan konsekvenserna för elanvändarna på det interna nätet ibland bli orimligt betungande sett i relation till de nackdelar denna överföring medför.

Då det förekommer överföring av el för annans räkning på ett internt nät bör det därför införas möjligheter att i vissa situationer fortsätta denna verksamhet trots att nätinnehavaren saknar nätkoncession.

I det följande anges först de grundläggande kriterierna för när sådan överföring på interna nät över huvud taget bör vara tillåten. Därefter redogörs för inom vilka typer av områden sådan överföring av el bör kunna tillåtas.

En grundläggande förutsättning för att ett internt nät där överföring för annans räkning äger rum över huvud taget skall kunna undantas från koncessionskravet bör vara att överföringen av el för annans räkning sker på ett nät som i sin helhet ursprungligen har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning. Det bör alltså inte vara tillåtet att utvidga ett internt nät där överföring av el för annans räkning äger rum till nya byggnader eller anläggningar utanför det område som omfattas av det interna nätet. Det bör naturligtvis inte heller vara tillåtet att anlägga ett helt nytt internt nät där överföring för annans räkning skall ske. Däremot bör det vara tillåtet att förstärka ett internt nät eftersom detta inte kan betraktas som en utvidgning av nätet.

Om denna grundläggande förutsättning är uppfylld uppstår frågan i vilka fall överföring av el för annans räkning på ett internt nät bör vara tillåten.

I det sammanhanget är det två omständigheter som bör beaktas.

Den första omständigheten är hur överföringen av el på det interna nätet för annans räkning påverkar verksamheten för koncessionshavaren. Som tidigare nämnts är koncessionshavarens ensamrätt att överföra el för annans räkning inom koncessionsområdet av betydelse. I den frågan får bedömningen utgå från antalet elanvändare på det interna nätet och, framför allt, dels den samlade energimängden som deras uttag omfattar, dels den effekt vid vilket uttagen sker, allt sett i relation till motsvarande värden för lokalnätet. Ju starkare överföringen på det interna nätet påverkar verksamheten för koncessionshavaren desto mer talar det för att överföringen på det interna nätet inte bör vara tillåten.

Den andra omständigheten som bör beaktas är kostnaderna för anslutning av elanvändarna på det interna nätet till lokalnätet. Som nyss nämnts kan detta ske på två sätt, antingen genom att det interna nätet stängs och elanvändarna ansluts

direkt till lokalnätet eller genom att koncessionshavaren övertar det interna nätet. Även i det senare fallet kan elanvändarna drabbas av kostnader exempelvis till följd av att det interna nätet behöver upprustas. Ju större anslutningskostnaderna blir för elanvändarna desto mer talar det för att överföringen på det interna nätet bör vara tillåten.

Slutligen bör en avvägning ske mellan de nämnda omständigheterna, varav den ena alltså berör koncessionshavarens intressen och den andra berör elanvändarnas intressen. Denna avvägning får basera sig på en allmän rimlighetsbedömning i det enskilda fallet.

Den inriktning av regleringen som redovisades i den nämnda propositionen, dvs. att endast interna nät som i begränsad utsträckning används till överföring av el för annans räkning skall omfattas av undantaget bör dock inte genomföras av följande skäl.

Om man väljer detta kriterium måste man först bestämma vad som skall beaktas vid denna avvägning. Man kan välja olika faktorer, exempelvis antalet externa kunder eller deras samlade uttag av el i förhållande till nätinnehavarens samlade uttag eller den effekt vid vilken dessa uttag sker. Om man väljer antalet kunder leder det förmodligen till att överföring av el för annans räkning sällan blir tillåten. Redan om det finns två externa kunder måste man säga att denna överföring inte är av begränsad omfattning. Om man i stället väljer de externa kunders samlade uttag eller den effekt vid vilken dessa uttag sker blir bedömningen beroende av nätinnehavarens samlade uttag eller den effekt vid vilken detta uttag sker. I samtliga dessa fall kan bedömningen ofta leda till att överföring för annans räkning på det interna nätet blir förbjuden trots att den har liten inverkan på koncessionshavarens verksamhet och vice versa.

Detta är inte en lyckad lösning eftersom det för koncessionshavaren endast torde ha betydelse hur de externa kunders uttag inverkar på hans egen verksamhet medan det torde sakna intresse hur deras uttag förhåller sig till de uttag som görs av innehavaren av det interna nätet.

3.4.2 *Genomgång av de typer av områden där överföring av el för annans räkning på interna nät kan bli aktuell*

3.4.2.1 Byggnader

Ett internt nät på eller inom en byggnad är undantaget från koncessionskravet.

I en byggnad som inte nyttjas av någon annan än innehavaren blir överföring av el för annans räkning på det interna nätet inte aktuell. Som exempel kan nämnas villor samt byggnader som inte är avsedda som bostadshus och som bara nyttjas av innehavaren.

Situationen blir den motsatta när byggnader helt eller delvis är upplåtna till flera än en person, fysisk eller juridisk. De byggnader som främst blir aktuella är bostadshus som är flerfamiljshus. Sådana hus ägs i allmänhet av en hyresvärd eller en bostadsrättsförening. Överföringen av el på husets elnät sker inte primärt till innehavaren av fastigheten utan till hyresgästerna respektive bostadsrättshavarna, dvs. överföringen sker för annans räkning. Nätet är därmed knappast att betrakta som ett internt nät och det kan därför inledningsvis ifrågasättas om det ens bör undantas från koncessionskravet.

Om man i denna situation skulle uppställa krav på nätkoncession för husets elnät skulle den meddelas antingen koncessionshavaren eller husägaren. Om koncessionshavaren meddelas nätkoncessionen skulle han bli tvungen att arrendera elnätet av husägaren och därmed bl.a. få det tekniska ansvaret för nätet. Om husägaren skulle få nätkoncessionen skulle såväl hyreslagstiftningen eller bostadsrättslagstiftningen som ellagen bli tillämpliga på förhållandet mellan husägaren och de boende. Tvister rörande detta förhållande skulle då kunna få olika utgång beroende på vilken lagstiftning som åberopas.

De problem som just beskrivits är av så allvarlig art att de bör undvikas.

Därför bör, även i det nu beskrivna fallet, nätkoncession inte krävas för elnätet i ett sådant hus.

Nu uppstår frågan om överföring för annans räkning, dvs. till de boende i huset, skall få äga rum.

Först kan man då konstatera att detta fall skiljer sig från industriområden och jordbruk därigenom att det inte gäller ett internt nät där externa kunder etablerar sig efter hand. I stället är elnätet redan från början ett nät där överföring av el för annans räkning är den helt dominerande.

Eftersom elnätet aldrig har varit ett internt nät är den grundläggande förutsättningen för att överföring av el för annans räkning skall vara tillåten inte uppfylld. Man måste dock beakta följande omständigheter.

I allmänhet ger fastighetsägaren de boende tillträde till husets elnät. Därmed kan de boende själva bestämma från vilken elleverantör de vill köpa sin el och de har därmed fått tillträde till elmarknaden. De boendes elmätare sitter i allmänhet i anslutning till lägenheterna, vilket i praktiken innebär att koncessionshavaren överför elen även på husets elnät. I praktiken uppstår alltså inte någon inskränkning i koncessionshavarens ensamrätt till överföring av el för annans räkning. Dessutom har, som nyss nämnts, de boende tillträde till elmarknaden och inte heller de drabbas av någon nackdel. Det är därför rimligt att i denna situation tillåta att överföring av el för annans räkning äger rum på nätet.

Den avvägning mellan koncessionshavarens intressen och elanvändarnas intressen som nämnts i avsnitt 3.4.1 kommer, på grund av de förhållanden som nyss redovisats, alltid att leda till att denna överföring blir tillåten.

En annan typ av hus där den nu beskrivna situationen föreligger är hus där lokaler, som alltså inte är avsedda som bostäder, upplåts till ett flertal hyresgäster. Ett typiskt exempel på sådana hus är affärgallerior. Förhållandena i dessa fall är i stort sett desamma som i flerfamiljshus. Även här bör därför byggnadens elnät få användas utan nätkoncession och överföring av el för annans räkning vara tillåten.

Det har sedan avregleringen av elmarknaden blivit allt vanligare att elen upphandlas kollektivt för de boende i flerfamiljshus. Om det gäller hyreshus är det hyresvärden som upphandlar elen för de boendes räkning. I hus som ägs av en bostadsrättsförening är det styrelsen, eventuellt efter godkännande av stämman, som upphandlar elen för medlemmarnas

räkning. Elpriset kan i denna situation pressas ned till följd av att elleverantören får möjlighet att leverera en större mängd el. Priset kan förmodligen pressas ned ytterligare om parterna i denna situation kommer överens om att leveranspunkten, dvs. den punkt där elleverantörens leverans skall anses äga rum, skall vara husets uttagspunkt från lokalnätet, vilken i allmänhet är belägen i husets källare. Elleverantören behöver då bara debitera en kund, nämligen fastighetsägaren, i stället för var och en av de boende. Han behöver dessutom bara hantera mätresultaten från en uttagspunkt i stället för uttagspunkten hos var och en av de boende. Detta pressar naturligtvis ned elleverantörens kostnader.

Vad gäller koncessionshavarens överföring av den kollektivt upphandlade elen sker den förmodligen till varje lägenhet om lägenheterna är leveranspunkter enligt avtalet med elleverantören. Om husets uttagspunkt i källaren är leveranspunkt enligt leveransavtalet torde däremot koncessionshavarens överföring också ske i denna punkt. Koncessionshavaren utför då mätning i den punkten och debiterar sedan fastighetsägaren för överföringen. Någon mätning hos varje enskild boende äger alltså inte rum och någon debitering av varje enskild boende äger inte heller rum. Följden av detta blir att fastighetsägaren överför elen på husets interna nät till de boende, dvs för annans räkning.

Koncessionshavaren får i detta fall vidkännas en viss intäktsminskning. Nätavgiften är nämligen i allmänhet indelad i en fast del som är densamma i varje uttagspunkt och en rörlig del som är beroende av mängden överförd el i uttagspunkten. Eftersom koncessionshavaren bara överför elen till en uttagspunkt i stället för till flera, förlorar han intäkterna från den fasta delen i dessa uttagspunkter. Å andra sidan innebär denna situation kostnadsbesparingar för koncessionshavaren. Han behöver bara debitera en kund, fastighetsägaren, i stället för varje enskild boende. Det blir på motsvarande sätt färre mätvärden att hantera. Slutligen blir det i allmänhet inte aktuellt med leverantörsbyten i dessa fall, varför koncessionshavaren också slipper denna hantering. Koncessionshavaren torde inte påverkas nämnvärt i ekonomiskt hänseende i dessa fall.

Fördelen för de boende är att överföringskostnaden torde bli lägre och också, indirekt, att elkostnaderna torde bli lägre. Denna modell kan dock också vara förenad med nackdelar för de boende.

Överföringskostnaderna, liksom också elkostnaderna, debiteras fastighetsägaren. Denne får sedan fördela dessa kostnader mellan de boende. I många fall torde därvid fördelningen inte basera sig på den enskilde boendes elförbrukning utan på någon form av schablon, som vanligtvis är baserad på storleken av varje lägenhet. I detta fall tappar de boende incitamenten till energisparande, eftersom sådant sparande inte kommer den enskilde till del i ekonomiskt hänseende.

En annan nackdel kan uppstå om en enskild boende inte vill delta i denna kollektiva upphandling av el och överföring. Om fastighetsägaren i ett sådant fall inte ger den boende tillträde till husets elnät kan den boende inte byta elleverantör och därmed har han berövats tillträde till elmarknaden.

De förhållanden som här diskuterats rör nästan uteslutande förhållandet mellan en hyresvärd och hans hyresgäster respektive förhållandet mellan medlemmarna i en bostadsrättsförening. Sådana frågor skall primärt hanteras inom ramen för hyreslagstiftningen respektive bostadsrättslagstiftningen. Om en lösning där fastighetsägaren överför elen för de boendes räkning på husets elnät anses acceptabel enligt hyres- eller bostadsrättslagstiftningen bör inte ellagstiftningen lägga hinder i vägen för denna lösning. Överföring av el för annans räkning på denna typ av nät bör alltså vara tillåten. Övriga frågor som berörts här får lösas inom ramen för hyres- och bostadsrättslagstiftningen.

3.4.2.2 Område för industrianläggning

Inom områden för industrianläggningar har under en ganska lång tid stora förändringar skett. Inom många industriområden, där det interna nätet ursprungligen har använts endast för överföring av el till de olika anläggningarna inom området, dvs. för nätinnehavarens egen räkning, har den industriella verksamheten inskränkts eller helt lagts ner. I många fall har byggnader och andra anläggningar inom området därefter upplåtits till andra företag och personer. Detta har lett till att nätinnehavaren överför el inte bara för egen räkning utan också för annans räkning.

Denna verksamhet är alltså numera ganska etablerad och utvecklingen kan förväntas fortsätta. Såvitt känt har överföringen av el för annans räkning inom denna typ av områden inte medfört påtagliga konsekvenser för koncessionshavarna.

Därför bör överföring av el för annans räkning kunna vara tillåten på interna nät inom dessa områden. I varje enskilt fall måste dock en avvägning mellan de angivna intressena äga rum.

3.4.2.3 Flygplats

På de allra flesta flygplatser förekommer det också andra aktörer än flygplatsens innehavare. Det gäller främst inom terminalerna, där olika butiker, restauranger, etc. är belägna. Det vanliga är att någon annan än flygplatsens innehavare driver dessa anläggningar. Redan idag får förmodligen de flesta av dessa anläggningar sin elförsörjning via flygplatsens interna nät. Det finns inte någon anledning att nu förbjuda denna överföring.

Därför bör överföring för annans räkning vara tillåten på ett elnät som är beläget inom området för en flygplats. För tydlighets skull bör påpekas att detta inte bara gäller inom terminalerna utan inom hela flygplatsområdet.

3.4.2.4 Jordbruk

På många jordbruksfastigheter har jordbruksverksamheten inskränkts eller helt lagts ner. Detta har i många fall lett till att en del av fastigheten har arrenderats ut till andra verksamheter. Det är också vanligt att hus på fastigheten hyrs ut, vanligen för fritidsändamål. I båda dessa fall fortsätter i allmänhet överföringen av el på jordbruksfastighetens interna nät som tidigare, men nu till externa kunder. Därmed sker även överföring av el för annans räkning på det interna nätet.

Den utveckling som här ägt rum påminner mycket om motsvarande utveckling inom industriområden. Överföring av el på ett internt nät till fritidshus på en jordbruksfastighet torde också sedan länge vara vanligt förekommande.

Det finns inte anledning att nu förbjuda sådan överföring, varför överföring av el för annans räkning på ett internt nät inom en jordbruksfastighet även i fortsättningen bör vara tillåten.

Den avvägning mellan koncessionshavarens intressen och de enskilda elanvändarnas intressen som skall ske kommer, i fråga om interna nät inom jordbruksfastigheter, i många fall att utfalla annorlunda än den som görs beträffande interna nät inom industriområden. Vad gäller den första faktorn beträffande koncessionshavarens intressen, dvs. dennes möjligheter att bygga ut sitt nät på ett rationellt sätt, skiljer sig själva omfattningen av de två typerna av interna nät förmodligen inte så mycket åt men belägenheten får en annan betydelse vid jordbruksfastigheter eftersom dessa i allmänhet ligger på landsbygden medan industriområden för det mesta ligger i tätorter, där antalet kunder som skall anslutas till lokalnätet torde vara större. Ett internt nät inom en jordbruksfastighet kommer därför i allmänhet inte att utgöra samma hinder för en rationell utbyggnad av lokalnätet som ett internt nät på ett industriområde.

Vad gäller den andra faktorn, koncessionshavarens ensamrätt att överföra el för annans räkning inom koncessionsområdet, blir skillnaden mot interna nät inom industriområden

större. Ofta sker överföringen på det interna nätet bara till ett begränsat antal fritidshus. Därmed blir antalet elanvändare som är anslutna till det interna nätet tämligen begränsat och deras samlade energiuttag blir av naturliga orsaker väsentligt mindre än vad gäller elanvändare som är anslutna till ett internt nät inom ett industriområde. Slutligen sker deras uttag vid en lägre effekt än vad som är vanligt inom industriområden. Med hänsyn till detta torde överföring av el för annans räkning på interna nät inom jordbruksfastigheter inverka betydligt mindre på koncessionshavarens ensamrätt att överföra el än interna nät inom industriområden.

Vad gäller de enskilda elanvändarnas intressen, dvs. kostnaden för anslutning till lokalnätet, torde dessa kostnader genomsnittligt bli högre på grund av att avståndet till närmaste anslutningspunkt på lokalnätet i allmänhet är längre på landsbygden än i tätorter.

Sammantaget kan man alltså konstatera att ett betydande antal interna nät inom jordbruksfastigheter kommer att omfattas av den föreslagna regleringen.

Den reglering som nu föreslagits bör bara gälla vid överföring inom själva jordbruksfastigheten. Situationen blir annorlunda då det sker avstyckningar från en jordbruksfastighet och de avstyckade fastigheterna säljs. Även detta sker vanligtvis för fritidsändamål.

Den som hyr ett fritidshus är nog beredd att få sin el överförd via det interna nätet och därmed i praktiken köpa elen av jordbruksfastighetens innehavare. Detta får anses ingå i hyresvillkoren. Den som inte är beredd att acceptera dessa villkor torde avstå från att hyra fritidshuset. Om det under hyrestiden uppstår tvist med jordbruksfastighetens innehavare är det inte heller särskilt svårt att säga upp hyresavtalet.

Om man däremot köper en fastighet med ett fritidshus blir situationen annorlunda. Om man i samband med köpet kommer överens med jordbruksfastighetens innehavare att överföringen av el skall ske på det interna nätet leder det inte till några nämnvärda problem inledningsvis. Senare kan dock tvistigheter uppstå mellan de berörda parterna om pris och övriga villkor vad avser den överförda elen. Den situationen kan också uppstå

att jordbruksfastighetens innehavare av någon anledning inte längre vill överföra el på sitt interna nät. I båda dessa fall blir ägaren av den avstyckade fastigheten tvungen att ansluta sin fastighet till det lokala nätet. Han drabbas därmed av kostnader, ibland uppgående till betydande belopp, som han inte räknade med vid köpet av fastigheten. Denna situation kan uppstå inte bara för den som ursprungligen förvärvade den avstyckade fastigheten utan också för senare ägare av fastigheten.

För att undvika att dessa situationer uppstår bör fastigheter som avstyckas från en jordbruksfastighet alltid anslutas till lokalnätet i samband med att fastigheten överläts första gången efter avstyckningen. Kostnaden för denna anslutning ingår därmed i villkoren för förvärvet av den avstyckade fastigheten och köparen kan därmed anpassa köpeskillingen efter denna kostnad.

Det förekommer idag säkerligen överföring av el på interna nät inom jordbruksfastigheter till fastigheter utanför själva jordbruksfastigheten. Sådan överföring bör naturligtvis få fortsätta, eftersom man annars försätter ägarna av de avstyckade fastigheterna i den situation som den föreslagna regleringen vill förhindra.

3.4.2.5 Områden för fritidsverksamhet

På många av de typer av områden som det här är fråga om förekommer det också andra aktörer än huvudanläggningens innehavare. Som främsta exempel kan nämnas nöjesparker och idrottsanläggningar, där det ofta finns restauranger, hamburgerstånd, etc. Redan idag får förmodligen de flesta av dessa externa anläggningar sin elförsörjning via huvudanläggningens interna nät. Det finns inte någon anledning att nu förbjuda denna överföring.

Därför bör överföring för annans räkning vara tillåten på ett elnät som är beläget inom ett område för fritidsverksamhet.

3.4.2.6 Båtklubbar, marinor och liknande anläggningar

På interna nät inom områden för båtklubbar etc. förekommer det, i begränsad omfattning, överföring av el till klubbens

medlemmar, dvs. för annans räkning. Det brukar nämligen inom området finnas uttag för s.k. landström, som används av medlemmarna för laddning av batterier, drift av elektriska apparater, etc.

Frågan är nu om sådan överföring bör få förekomma på dessa nät.

Inledningsvis kan man då konstatera att, eftersom landström i de flesta fall har överförts sedan elnätet byggdes, den grundläggande förutsättningen, att nätet i sin helhet ursprungligen har varit ett internt nät, inte är uppfyllt.

Man bör dock beakta att medlemmarnas elförbrukning inte kan jämföras med den elförbrukning som sker i deras hem. Intresset hos medlemmarna att själva välja elleverantör till landströmmen torde vara obefintligt. Därför drabbas inte elanvändarna av någon nackdel till följd av att nätet används utan stöd av nätkoncession. Dessutom bör man beakta att den samlade överföringen av landström är av så ringa omfattning att dess inverkan på koncessionshavarens ensamrätt till överföring inom koncessionsområdet saknar betydelse. Inte heller koncessionshavaren drabbas alltså av någon nämnvärd nackdel.

Även inom marinor och gästhamnar förekommer det ofta uttag för landström, som kunderna kan använda mot ersättning till marinans innehavare. Något intresse hos kunderna att själva få välja elleverantör för denna landström torde inte föreligga och överföringen kan inte betraktas som något nämnvärt intrång i koncessionshavarens ensamrätt till överföring inom koncessionsområdet.

Inom marinor och gästhamnar brukar det ofta finnas en kiosk eller liknande med en extern innehavare. Rimlighetsskäl talar för att överföring till en sådan kiosk eller liknande får förekomma på det interna nätet.

Eftersom varken koncessionshavarens eller elanvändarnas intressen påverkas negativt i någon nämnvärd utsträckning bör alltså överföring av el för annans räkning vara tillåten på dessa nät.

Den intresseavvägning som skall ske torde i dessa fall alltid leda till att denna överföring får äga rum.

3.4.2.7 Regementen

Inom en viss typ av områden, nämligen regementsområden, har en utveckling liknande den inom industriområden ägt rum. Många regementen har lagts ner, varefter regementsområdet har upplåtits för andra typer av verksamhet. I samtliga dessa fall har de anläggningar som lokaliseras till området anslutits direkt till lokalnätet. Några interna nät med överföring av el för annans räkning har alltså inte uppstått inom regementsområden. Något behov att undanta dessa elnät från koncessionskravet kan därför inte anses föreligga.

Den föreslagna regleringen bör därför inte omfatta regementsområden.

3.4.2.8 Anslutningsledningar vid flerfamiljshus

Som nämndes i avsnitt 3.1.1.2 är det vanligt att fastighetsägare som äger ett antal flerfamiljshus i ett och samma område anser att det elnät som överför el inom området med bostadshusen skall anses som starkströmsledningar inom gårdstomt och därmed vara undantagna från koncessionskravet.

Situationen är då i allmänhet den att en ledning, tillhörande lokalnätet, slutar vid ett bostadsområde. Från denna ledning utgår sedan anslutningsledningar till respektive hus. Fastighetsägaren vill då från koncessionshavaren förvärva sista delen av ledningen på lokalnätet samt anslutningsledningarna och där efter själv överföra el på dessa ledningar till de boende. Det förekommer också att det från en ledning på lokalnätet går en anslutningsledning som passerar genom alla husen i området. Fastighetsägaren vill då förvärva denna anslutningsledning.

Fördelen för de boende med detta arrangemang är att husen på detta sätt får en gemensam uttagpunkt på lokalnätet i stället för en uttagpunkt per hus. Därigenom kan den sammanlagda överföringsavgiften reduceras eftersom antalet fasta avgifter reduceras.

Med den nya formuleringen av bestämmelsen rörande gårdstomter faller den nu beskrivna situationen utanför tillämpningsområdet för den bestämmelsen. Frågan blir då om man

ändå skall göra det möjligt för fastighetsägare att driva ett sådant nät som det nu är fråga om.

Situationen påminner här om den situation som har beskrivits i avsnitt 3.4.2.1 avseende överföring av el för annans räkning på det interna nätet inom en byggnad. Incitamenten för att låta fastighetsägaren överföra el för de boendes räkning är desamma i båda fallen, nämligen att reducera antalet uttagspunkter och därmed antalet fasta avgifter.

Förhållandena skiljer sig dock åt på ett antal punkter. Husets interna elnät har alltid tillhört och kommer alltid att tillhöra fastighetsägaren. Som har utvecklats i avsnitt 3.4.2.1 talar därför flera skäl för att låta fastighetsägaren svara för överföringen. De ledningar det nu är fråga om tillhör dock lokalnätsinnehavaren, varför det inte faller sig lika naturligt att låta fastighetsägaren överta överföringen på dessa ledningar. I detta fall väger dock inte lokalnätsinnehavarens intressen lika tungt som i de flesta andra fall som behandlas i denna promemoria. Han kan nämligen lätt förhindra att denna situation uppstår genom att inte överlåta de aktuella ledningarna till en fastighetsägare. Om han dock gör det får han anses ha accepterat de eventuella nackdelar som detta kan medföra för honom.

Vissa förhållanden talar dock mot denna lösning enligt följande. När det gäller ledningar utanför huset, som alltså normalt inte omfattas av hyres- och bostadsrättslagstiftningen, är det inte alls självklart att denna fråga kan och bör lösas inom ramen för denna lagstiftning. Den bör därför lösas inom ramen för ellagstiftningen.

Den enda fördel som den aktuella lösningen medför för de boende är att antalet uttagspunkter och därmed antalet fasta avgifter reduceras från ett par tre stycken till en. Denna förbättring får betecknas som tämligen marginell. Detsamma gäller den eventuella reduktion av elpriset som kan uppnås genom att elleverantören bara behöver hantera ett mätresultat istället för ett par tre sådana i fakturan till fastighetsägaren.

Vissa nackdelar med denna lösning är desamma som redovisats i avsnitt 3.4.2.1, nämligen att de boende i många fall förlorar incitamenten för energisparande och att de också kan

förlora sitt tillträde till elmarknaden. Dessa nackdelar får anses väga tämligen tungt.

Vidare bör man beakta att denna lösning bygger på dels att en fastighetsägare äger flera hus som ligger i anslutning till varandra, dels att berörd lokalnätsinnehavare är villig att överlåta de aktuella ledningarna. Det blir alltså bara ett mindre antal elanvändare som kan utnyttja denna möjlighet, vilket kan uppfattas som orättvist.

Ytterligare en nackdel bör uppmärksammas. Drift, underhåll och investeringar beträffande dessa ledningar ställer större tekniska och ekonomiska krav än beträffande husets elnät. Den tekniska kompetensen torde i allmänhet saknas hos de flesta fastighetsägare eftersom dessa uppgifter ligger utanför normal fastighetsförvaltning. Visserligen går det att upphandla dessa tjänster men särskilt mindre fastighetsägare, såväl hyresvärdar som bostadsrättsföreningar, torde i många fall sakna ekonomiska resurser att upphandla dessa tjänster. Följden torde då bli eftersatt underhåll som kan leda till säkerhetsproblem och i förlängningen kanske störd eller avbruten överföring till de berörda husen.

Då nackdelarna alltså väger tyngre än fördelarna med denna lösning bör anslutningsledningarna vid flerfamiljshus inte få användas utan stöd av nätkoncession.

På samma sätt som beträffande elnät inom kolonistugeområden bör elnät som vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna används utan stöd av nätkoncession även i fortsättningen få användas på detta sätt.

3.4.2.9 Kolonistugeområden

Som har nämnts i avsnitt 3.2.6 förekommer det interna nät inom många kolonistugeområden. Nätet ägs då av kolonistugeföreningen men överföringen av el på nätet sker till övervägande del till medlemmarnas kolonistugor, dvs. för annans räkning. Frågan är nu om denna överföring bör vara tillåten.

Först kan man då konstatera att den grundläggande förutsättningen för att sådan överföring skall vara tillåten, att elnätet

i sin helhet ursprungligen har använts för överföring av el för egen räkning, inte är uppfyllt.

Vad gäller koncessionshavarens intressen torde i många fall denna överföring innebära ett intrång i hans ensamrätt till överföring av el inom koncessionsområdet. Många områden har ett betydande antal medlemmar och därmed kolonistugor och uttagpunkter, dit överföring av el äger rum. Det ligger i koncessionshavarens intresse att han själv får svara för överföringen till alla dessa uttagpunkter i stället för till bara en uttagpunkt vid gränsen till området.

Vad gäller elanvändarnas intressen är de avskurna från tillträde till elmarknaden om föreningen äger nätet och svarar för överföringen av el till medlemmarnas kolonistugor, såvida inte föreningen ger sådant tillträde. Detta kan ha en viss betydelse för många kolonistugeägare som under sommarhalvåret ofta bor permanent i sina kolonistugor.

Av hänsyn till de omständigheter som nu har nämnts bör överföring av el för annans räkning inte vara tillåten på dessa nät.

3.5 S.k outsourcing

Det har under senare tid uppstått en ny företeelse på elmarknaden, nämligen s.k. outsourcing. Detta innebär att innehavaren av ett internt nät genom avtal med ett energiföretag uppdrar åt detta att sköta det interna nätet. Det är i huvudsak för interna nät inom industriområden som dessa avtal förekommer.

Skälet till att ett industriföretag ingår ett sådant avtal är i allmänhet att företaget vill koncentrera sina resurser till sin kärnverksamhet och då är ofta skötseln av det interna nätet en apart verksamhet. Problemet löses då genom outsourcing. Det energiföretag som övertar ansvaret för skötseln av det interna nätet har naturligtvis den kompetens som behövs för uppdraget eftersom uppdraget ligger inom ramen för energiföretagets kärnverksamhet.

I avtalet bestäms bl.a. hur driften av det interna nätet skall gå till och därmed kan t.ex. effekt- och spänningsnivå, reservkraft, reaktiv effekt och redundanta system anpassas specifikt efter

industriföretagets behov. I avtalet bestäms ofta också vilka investeringar i nätet som energiföretaget skall genomföra. Avtalet ingås normalt för en bestämd tid, vanligen fem eller tio år, och i avtalet fastställs en fast avgift som industriföretaget skall betala för uppdraget.

Den lösning som nu beskrivits innebär inget intrång i koncessionshavarens rättigheter. Dennes ensamrätt till överföring för annans räkning inom koncessionsområdet eller möjligheten att bygga ut lokalnätet påverkas inte av att ett internt nät sköts av ett energiföretag i stället för av nätets innehavare.

Om ett internt nät omfattas av undantaget från koncessionskravet bör alltså detta gälla även om driften av nätet har uppdragits åt ett energiföretag. Möjligheten att överföra el för annans räkning på ett internt nät som får användas utan stöd av nätkoncession bör också kvarstå oförändrad vid outsourcing.

Ibland, men inte alltid, övertar energiföretaget i samband med outsourcing hela eller delar av nätet med äganderätt. Om så sker brukar industriföretaget ha möjlighet att, vid avtalets upphörande, köpa tillbaka nätet till ett marknadsmässigt pris. Denna form av outsourcing bör dock inte vara tillåten av följande skäl. Om äganderätten till det interna nätet övergår till ett energiföretag upphör nätet i praktiken att vara ett internt nät och blir i stället ett sedvanligt överföringsnät där energiföretaget överför el för annans räkning, dvs. industriföretaget. Förr eller senare upphör avtalet mellan de inblandade parterna att gälla, i vart fall i den del det rör drift och underhåll av nätet. I den situationen blir industriföretaget en vanlig elanvändare som dock inte har de rättigheter en sådan har enligt ellagstiftningen eftersom energiföretaget inte innehar nätet med stöd av nätkoncession. Det bör inte heller komma i fråga att meddela energiföretaget nätkoncession i denna situation eftersom man då på sikt kommer att få ett antal elnät som drivs med stöd av nätkoncession inom området för ett lokalnät.

3.6 Avslutning

Många av de föreskrifter som nu föreslås blir med nödvändighet ganska allmänt hållna. Detta kan naturligtvis leda till tveksamheter huruvida ett visst nät omfattas av en föreskrift om undantag från koncessionskravet eller ej.

När en sådan situation uppstår har nätinnehavaren möjlighet att hos nätmyndigheten ansöka om ett bindande besked enligt 2 kap. 4 § tredje stycket ellagen huruvida det interna nätet omfattas av undantaget eller ej. Sådan ansökan får också, enligt 2 kap. 4 § fjärde stycket, göras av berörd koncessionshavare. Den koncessionshavare som anser att ett elnät inte omfattas av någon föreskrift om undantag från koncessionskravet har alltså möjlighet att få frågan prövad.

Även nätmyndigheten kan initiera en prövning av frågan huruvida ett internt nät omfattas av ett undantag eller ej. Om myndigheten anser att ett elnät inte omfattas av något undantag och alltså inte får användas utan nätkoncession kan myndigheten, eftersom den enligt 12 kap. 1 § andra stycket har tillsynen över efterlevnaden av ellagen och av föreskrifter som har meddelats med stöd av ellagen, förelägga nätinnehavaren att upphöra med att använda sitt elnät.

4 Författningskommentar

Förordning om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857)

1 § I denna förordning finns bestämmelser om undantag från kravet på nätkoncession enligt 2 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Paragrafen anger den typ av föreskrifter som meddelas i förordningen.

Föreskrifterna meddelas med stöd av ett bemyndigande i 2 kap. 4 § första stycket ellagen.

Föreskrifterna ersätter 2 kap. förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar (starkströmsförordningen).

2 § Med internt nät avses en eller flera starkströmsledningar som innehavaren använder för överföring av el för egen räkning.

I 2 kap. starkströmsförordningen används konsekvent termen starkströmsledning. I praktiken är det dock ofta mer än en enskilda starkströmsledning som är aktuell för ett undantag från koncessionskravet. Därför används i förordningen begreppet internt nät, som definieras i paragrafen.

Det bör dock observeras att i 2 kap. 1 § ellagen, där kravet på koncession ställs upp, används termen ”en elektrisk starkströmsledning”. Någon skillnad i sak är inte avsedd.

I 1 kap. 2 § ellagen definieras begreppet elektrisk anläggning.

I författningskommentaren till den paragrafen (prop. 1996/97:136) används termen ”en anläggning för användning av el” för ett elnät som används för överföring av el för egen räkning. Den termen är dock något otymplig att använda upprepade gånger i lagtexten, varför begreppet internt nät används i stället.

I paragrafen används termen innehavare, vilket syftar på den som använder nätet oavsett om detta sker med stöd av äganderätt eller nyttjanderätt. Skälet till denna reglering är att ett område med ett internt nät ofta kan vara uthyrt eller utarrenderat av ägaren. Detsamma kan gälla nät som inte är knutna till ett visst område.

3 § Om innehavaren av ett internt nät har uppdragit åt någon annan att svara för driften av nätet skall överföringen av el till innehavaren anses ske för egen räkning.

I denna paragraf behandlas den situationen att innehavaren av ett internt nät har ingått avtal om s.k. outsourcing. Företeelsen har beskrivits i avsnitt 3.5.

Överföringen av el till innehavaren sköts av den som fått i uppdrag att svara för driften av det interna nätet. Därmed sker överföringen, formellt sett, för annans räkning. Genom bestämmelsen skall dock överföringen anses ske för egen räkning. Därmed blir nätet även i denna situation att anse som ett internt nät och alla följande bestämmelser blir tillämpliga. Detta gäller även bestämmelserna i 23–29 §§ som reglerar överföring av el för annans räkning på ett internt nät.

4 § På ett internt nät som används utan stöd av nätkoncession i enlighet med bestämmelserna i denna förordning får överföring av el för annans räkning inte äga rum i andra fall än som anges i 23–29 §§.

Enligt definitionen i 2 § är ett internt nät ett sådant nät som används för överföring av el för egen räkning. Detta utesluter dock inte att överföring av el för annans räkning också äger rum på nätet.

I paragrafen hänvisas till 23–29 §§ som anger under vilka förutsättningar sådan överföring får äga rum på ett internt nät som används utan stöd av nätkoncession i enlighet med föreskrifterna i denna förordning.

I övrigt är överföring av el för annans räkning inte tillåten på ett sådant internt nät.

5 § Ett internt nät, som är beläget på eller inom en byggnad, får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten a starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.1.1.

Överföring av el för annans räkning får äga rum enligt 24 §.

6 § Ett internt nät, på vilket el överförs till anläggningar och byggnader som inte är avsedda som bostadshus och som ligger i omedelbar närhet till ett bostadshus, får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten a starkströmsförordningen, närmare bestämt bestämmelsen om gårdstomt, behandlas i avsnitt 3.1.1.2.

Paragrafen gäller ledningar inom vad som typiskt sett brukar avses med begreppet gårdstomt, dvs. området närmast omkring ett bostadshus, vare sig det är ett enfamiljshus eller ett flerfamiljshus. En förutsättning för att ledningar skall vara undantagna från koncessionskravet är att de går till en anläggning eller byggnad som inte är avsedd som bostadshus. Som exempel på sådana byggnader kan nämnas garage, fristående tvättstugor, förrådshus, vedbodar, redskapsskjul etc. Ett typiskt exempel på en anläggning, som omfattas av bestämmelsen, är de motorvärmare som ofta finns i anslutning till flerfamiljshus.

7 § Ett internt nät inom ett inhägnat område som är avsett för innehavarens egen räkning och dit allmänheten inte äger tillträde får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten a starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.1.3.

Denna paragraf gäller sådana områden dit allmänheten inte har tillträde utan som är avsedda för innehavarens egen räkning.

Interna nät inom områden dit allmänheten har tillträde regleras i 16 §.

8 § Ett internt nät inom området för en industrianläggning får byggas och användas utan nätkoncession. Detsamma gäller mellan delar av ett sådant område, vilka skiljs åt endast av en trafikled.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten b starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.2.1.

Överföring av el för annans räkning får äga rum enligt 25 §.

9 § Ett internt nät inom området för en allmän eller enskild institution får byggas och användas utan nätkoncession. Detsamma gäller mellan delar av ett sådant område, vilka skiljs åt endast av en trafikled.

Med institution avses en eller flera byggnader där vård, undervisning, forskning eller liknande verksamhet bedrivs.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten b starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.2.2.

I *första stycket* ges själva huvudregeln. Tidigare gällde bestämmelsen endast områden kring en allmän institution, dvs. en sådan som drivs av staten, landsting eller kommun. Nu har bestämmelsen utvidgats till att omfatta även enskilda institutioner.

I *andra stycket* definieras begreppet institution. De tre nämnda typerna av inrättningar är de som typiskt sett brukar benämnas institutioner. Men även inrättningar där liknande verksamheter bedrivs kan omfattas av denna definition och därmed av bestämmelsen i paragrafen.

Bland vårdinstitutioner märks framför allt sjukhus och vårdhem men också de inrättningar som drivs inom kriminalvårdens och frivårdens ram. Typiska undervisnings- och forskningsinstitutioner är universitet och högskolor men dit hör även andra inrättningar där motsvarande verksamheter bedrivs.

10 § Ett internt nät inom området för en flygplats som godkänts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 1 § punkten b starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.2.3.

Överföring av el för annans räkning får äga rum enligt 26 §.

11 § Ett internt nät inom området för en byggarbetsplats eller annat tillfälligt arbetsställe får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten d starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.4.

12 § Ett internt lågspänningsnät inom området för en jordbruksfastighet får byggas och användas utan nätkoncession.

Innehavaren av en jordbruksfastighet får utan nätkoncession bygga och använda ett internt lågspänningsnät även utanför jordbruksfastigheten om nätet är avsett för driften av jordbruket.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten e starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.5.

Enligt *första stycket* får ett internt nät byggas och användas inom området för en jordbruksfastighet utan nätkoncession. Det område det gäller är alltså själva registerfastigheten. Inom detta område får alltså det interna nätet dras fram utan begränsningar, dvs. till alla byggnader och anläggningar oavsett om dessa används inom jordbruksverksamheten eller för något annat ändamål.

Enligt *andra stycket* får innehavaren av en jordbruksfastighet utan nätkoncession bygga och använda ett internt nät även utanför jordbruksfastigheten. I detta fall gäller dock den inskränkningen att nätet måste vara avsett för driften av jordbruket. Det är ju inte ovanligt att en jordbrukare arrenderar annans mark för jordbruksändamål. I det fallet får han alltså dra ledningar från sin jordbruksfastighet till en anläggning som ligger skild från huvudfastigheten. Denna rätt föreligger även om ledningen måste dras över flera andra fastigheter för att nå slutmålet.

Det måste uppmärksammas att det bara är innehavaren av en jordbruksfastighet som har denna rätt. Det är alltså inte tillåtet för innehavaren av en annan fastighet att, utan nätkoncession, dra fram en ledning på sin fastighet och därefter upplåta den till innehavaren av jordbruksfastigheten. Om en ledning skall dras fram över en annan fastighet måste alltså innehavaren av jord-

bruksfastigheten träffa avtal med innehavaren av den andra fastigheten om rätt att dra fram ledningen.

Med innehavare avses såväl ägare som arrendator av en jordbruksfastighet.

Vid byggande av elnät såväl med som utan stöd av nätkoncession gäller alla tillämpliga elsäkerhetsföreskrifter. Detta innebär att innehavaren av jordbruksfastigheten inte själv får utföra det arbete som krävs för att bygga ett internt nät. Endast den som enligt elinstallatörsförordningen (1990:806) är behörig får utföra detta arbete.

Överföring av el för annans räkning får äga rum enligt 27 §.

13 § Ett internt lågspänningsnät inom området för en väg, kanal eller annan vattentrafikled och som används för att tillgodose trafikens behov får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten f starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.6.

Bestämmelsen i paragrafen omfattar, till skillnad mot föregående paragrafer, bara interna lågspänningsnät. Interna högspänningsnät faller alltså utanför tillämpningsområdet och kräver därmed alltid koncession.

Bestämmelsen har preciserats i förhållande till den gamla lydelsen därigenom att de trafikleder som omfattas av bestämmelsen uttryckligen anges i paragrafen. Undantaget gäller bara de ledningar som är belägna inom området för trafikleden.

En ytterligare förutsättning för att undantaget skall vara tillämpligt är att ledningarna används för trafikens behov. Detta är viktigt att uppmärksamma. Det är nämligen vanligt att andra än trafikledens förvaltare drar fram elledningar längs en trafikled, vanligtvis en väg, eftersom detta underlättar såväl själva framdragandet som underhållet av ledningarna. Det är alltså bara de ledningar som är avsedda för trafikens behov som omfattas av undantaget från koncessionskravet medan andra typer av ledningar faller utanför tillämpningsområdet.

14 § Ett internt nät med högst fyrtyotusen volts spänning inom området för en sådan anläggning inom totalförsvaret vars existens eller belägenhet skall hållas hemlig får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten i starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.9.

15 § Ett internt nät inom trafikområdet för järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- eller trådbussdrift och som används för att tillgodose trafikens behov får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten j starkströmsförordningen, behandlas i avsnitt 3.1.10.

16 § Ett internt nät inom ett område för fritidsverksamhet, såsom idrottsplats, motorbana, ridhus, trav- och/eller galoppbana, parkteater, nöjespark, utomhusbad, campingplats och liknande får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.2.1.

Överföring av el för annans räkning får äga rum enligt 28 §.

17 § Ett internt nät inom området för en båtklubb, marina, gästhamn, vinteruppläggningsplats för fritidsbåtar eller liknande anläggning får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.2.2.

Överföring av el för annans räkning på sådana interna nät regleras i 29 §.

18 § Ett internt nät inom området för en begravningsplats får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.2.4.

19 § Ett internt nät inom området för en handelsträdgård får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.2.5.

20 § Ett internt nät som ingår i ett telekommunikations-system får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten c starkströms-förordningen, behandlas i avsnitt 3.1.3.

21 § Ett internt lågspänningsnät som uteslutande används för signal-, manöver- eller mätändamål får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 1 § punkten g starkströms-förordningen, behandlas i avsnitt 3.1.7.

22 § Ett internt nät som är avsett för driften av en belysningsanläggning får byggas och användas utan nätkoncession.

Paragrafen behandlas i avsnitt 3.2.3.

23 § På sådana elnät som i sin helhet ursprungligen har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning och som får användas utan stöd av nätkoncession får överföring av el för annans räkning äga rum i de fall som anges i 24–29 §§.

Bestämmelsen i första stycket gäller bara om det finns beaktansvärda skäl för att överföring av el för annans räkning skall få äga rum på elnätet. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl skall hänsyn tas till dels hur överföringen påverkar den nätverksamhet som bedrivs av berörd innehavare av nätkoncession, dels kostnaderna för att ansluta berörda elanvändare till det elnät som används med stöd av nätkoncession.

Bestämmelserna i denna paragraf har behandlats i avsnitt 3.4.1.

De elnät som behandlas i denna och följande paragrafer används inte bara för överföring av el för egen räkning. I vissa fall kanske denna överföring bara utgör en mindre del av verksamheten. Därför används termen elnät i stället för internt nät.

I *första stycket* anges grundförutsättningen för att överföring av el för annans räkning över huvud taget skall vara tillåten på ett elnät som får användas utan stöd av nätkoncession. Den grundläggande förutsättningen är att ett sådant elnät ursprungligen har använts i sin helhet uteslutande för överföring av el för egen räkning. Man får alltså inte utan nätkoncession anlägga ett elnät som från början används helt eller delvis för överföring av el för annans räkning.

Om ett internt nät uppfyller den angivna förutsättningen och överföring till externa elanvändare har påbörjats får man inte heller utan nätkoncession utvidga nätet till externa elanvändare utanför det område som täcks av det interna nätet. Om överföring av el till externa elanvändare äger rum på ett internt nät inom exempelvis ett industriområde får man alltså ansluta en ny elanvändare som etablerar sig inom området men inte en ny elanvändare som etablerar sig utanför området.

Dessutom görs ytterligare en inskränkning, nämligen att överföring av el för annans räkning bara får äga rum på sådana elnät som anges i 24–29 §§. På andra typer av elnät får sådan överföring aldrig äga rum, oavsett om grundförutsättningen är uppfyllt eller ej.

I *andra stycket* görs en sista inskränkning. Även om förutsättningarna i första stycket är uppfyllta får överföring av el för annans räkning bara äga rum på elnätet om det finns beaktansvärda skäl för denna överföring. Det anges därefter till vilka omständigheter hänsyn skall tas då man bedömer om det finns sådana skäl. Frågan har behandlats närmare i avsnitt 3.4.1.

24 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget på eller inom en byggnad och som får användas utan stöd av nätkoncession. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning.

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 5 §.

Bestämmelsen blir i praktiken tillämplig på elnät i flerfamiljshus, affärsgallerior och liknande. Dessa elnät har aldrig använts för överföring av el för egen räkning. Trots detta får överföring av el för annans räkning äga rum, vilket framgår av andra meningen. Orsaken till detta har berörts i avsnitt 3.4.2.1.

Av beskrivningen i nämnda avsnitt framgår också att den intresseavvägning som skall ske enligt 23 § andra stycket alltid torde leda till att överföring av el för annans räkning enligt den aktuella paragrafen blir tillåten.

**25 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en industri-
läggning och som får användas utan stöd av nätkoncession.**

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 8 §. Frågan har berörts i avsnitt 3.4.2.2.

26 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en flygplats som godkänts för allmänt nyttjande, tillhör staten eller nyttjas för statligt ändamål och som får användas utan nätkoncession.

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 10 §. Frågan har berörts i avsnitt 3.4.2.3.

27 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett lågspänningsnät som är beläget inom området för en jordbruksfastighet och som får användas utan stöd av nätkoncession.

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 12 §. Frågan har berörts i avsnitt 3.4.2.4.

Som framgår av paragrafens lydelse får överföring av el för annans räkning bara äga rum inom jordbruksfastigheten. Sådan överföring får alltså inte äga rum till fastigheter utanför jordbruksfastigheten, t.ex. sådana som avstyckats från jordbruksfastigheten, vilket har behandlats i avsnitt 3.4.2.4. I författningskommentaren till 12 § har angivits att innehavaren av en jordbruksfastighet får anlägga ett internt nät inte bara inom jordbruksfastigheten utan också till områden som han arrenderar för jordbrukets behov. Någon överföring av el för annans räkning får, med den utformning den aktuella paragrafen har, inte heller äga rum inom de arrenderade områdena eller på vägen dit.

I punkten 3 i övergångsbestämmelserna anges att om överföring av el på ett elnät inom området för jordbruksfastigheten vid ikraftträdandet av denna förordning sker för annans räkning utanför den berörda jordbruksfastigheten får denna överföring även därefter äga rum.

28 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för fritidsverksamhet, såsom idrottsplats, motorbana, ridhus, trav- och/eller galoppbana, parkteater, nöjespark, utomhusbad, campingplats och liknande och som får användas utan nät-koncession.

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 16 §. Frågan har berörts i avsnitt 3.4.2.5.

29 § Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en båtklubb, marina, gästhamn, vinterupplägningsplats för fritidsbåtar eller liknande anläggning och som får användas utan stöd av nätkoncession. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el utslutande för egen räkning.

Paragrafen handlar om sådana elnät som anges i 17 §. Frågan har berörts i avsnitt 3.4.2.6.

Dessa elnät har aldrig använts för överföring av el för egen räkning. Trots detta får överföring av el för annans räkning äga rum, vilket framgår av andra meningen.

1. Denna förordning träder i kraft 1 juni 2007.

Då den nya förordningen träder i kraft upphör 2 kap. starkströmsförordningen att gälla, vilket regleras i en särskild förordning.

2. Innehavaren av ett elnät som vid ikraftträdandet av denna förordning används utan stöd av nätkoncession får även därefter använda nätet utan stöd av nätkoncession.

Detta gäller dock bara

- a. elnät inom kolonistugeområden,**
- b. elnät som överför el inom hotell-, konferens- och skidanläggningar, och**
- c. elnät som överför el till flerfamiljshus.**

På dessa elnät får därvid även överföring av el för annans räkning äga rum.

Dessa övergångsbestämmelser har behandlats i avsnitten 3.2.6, 3.3 och 3.4.2.8.

3. Om överföring av el på ett sådant elnät som avses i 27 § vid ikraftträdandet av denna förordning sker för annans räkning utanför den berörda jordbruksfastigheten får denna överföring även därefter äga rum.

Denna övergångsbestämmelse har behandlats i avsnittet 3.4.2.4.